



Josef Dytrych, mistr zvonář, zakladatel rodinné tradice (17. 3. 1912-18. 8. 1965)

JOSEF

Život mu začaly trhat od osmatřiceti let infarkty, poznamenané dobou, která nebyla a ani nechtěla být vlídná. Vstoupil do ní s pozoruhodnou zkušeností z předválečné atmosféry, aby našel svět, otevíraný po svém. Začínal v obchodě na Václavském náměstí, pražil s úspěchem kávu, našel čas na zkoušky pilota a leteckého mechanika, studoval gymnázium, zabýval se stavbou motorů, živil v sobě dostatek dobrého vztahu k hudbě. Zdánlivě nesourodou tříšť zájmů mu prosvětlovala vzpomínka na rodnou krajinu blízko Lince, kam se vracel v dětství s otcem a slyšával uprostřed obcí zvony. Za války jich všude ubývalo. Podle kampanologického soupisu olomoucké oblasti byly už v letech 1914-1917 zvony rekvírovány za velmi pohnuté účasti místních obyvatel. „Větší byly rozbíjeny na věžích,“ píše dr. Leoš Mlčák, „menší často shazovány z věží dolů. Z obcí byly zvony dopravovány do předem určených shromaždišť a odtud do příslušných hutí a sléváren Podobně barbarsky probíhaly i rekvizice zvonů za 2. světové války.“

V Brodce u Přerova zůstal jeden, který v létě 1949 pukl při ohlašování poledne „Můj muž šel kolem a všiml si náhlého ticha na náměstí,“ vzpomíná Laetitia Dytrychová. „Přišel mi o něm říci. V půl druhé odjel vlakem do Olomouce sháněl zvonářskou literaturu. Něco přivezl, převážně v cizojazyčných vydáních. Přeložili jsme z toho mála všechno, ovšem to hlavní, tajemství výšky tónu, jsme museli rozluštit ve společném strádání dalších měsíců a let sami.“

Josefu Dytrychovi tehdy přišly vhod znalosti z leteckého kursu, kde se zabýval výpočty parabol. Aplikoval je na budoucí žebro brodeckého zvonu a začal s ženou shánět v okolí hlínu na vypálení formy. Nejvhodnější byla v Kokorách. To už měl doma postavenou tavící pec vlastní konstrukce, která slouží po nepatrných úpravách i jeho dětem. Lil z ní první kov pro osmdesátikilogramový zvon, zavěšený v Brodce na 1. máje 1950, za účasti

stovek lidí z okolních vesnic. Pak přišly objednávky: z Pustiměře, ze Sedliště a z dalších míst. „Až jsme odlili několik zvonů s krásným tónem,“ pokračuje Dytrychova manželka, „začali se o nás zajímat experti ze Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Přijel kolaudátor Jaroslav Dobrodínský, postavil se do vrat, za kterými visel desetimetrákový zvon pro Blanensko a za ním další obdobná díla. Nepřestával se divit skromným podmínkám a neuvěřitelným výsledkům práce. Na blanenském zvonu zkoušel kvalitu dobré dvě hodiny, pak sundal brýle a řekl mužovi: Považujte tento okamžik za historický. Zrodil se nový český zvonář.“

Povzbuzeni úspěchem začali Josef a Laetitia Dytrychovi rozvíjet za podpory příbuzných své řemeslo v Družstvu invalidů Vsetín. První významný úkol jim svěřil Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v roce 1961, kdy odlévali kopii historicky cenného plaňanského zvonu „Petr“ o hmotnosti 2200 kilogramů. Jeho autor, zvonář a konvář Brikcí z Cimberka, patřil k uznávaným umělcům v renesanční Praze. „Petra vytvořil roku 1572 a byla za něj povýšen do šlechtického stavu,“ dodává jedna z Dytrychových dcer. „Měl na něm řadu náročných motivů: vraždění nevíňátek, erby českých pánů, svůj medailon a nápis psaný kurentem. V roce 1953, kdy hořela zvonice v Plaňanech, Petr spadl a rozbil se na kusy. Otec ho odléval 11. listopadu 1961 a byl po zhodnocení díla přijat za dva roky do Svazu českých výtvarných umělců.“

O renovaci plaňanského zvonu natočilo Čs. filmové studio Barrandov v režii Hugo Hrušky krátkometrážní dokument „Dvoutunové D“, který byl uveden na plátna našich kin v první polovině šedesátých let a získal I. cenu ve své kategorii na festivalu v Cannes. Josef Dytrych zemřel v roce 1965 na vrcholu své tvůrčí práce.